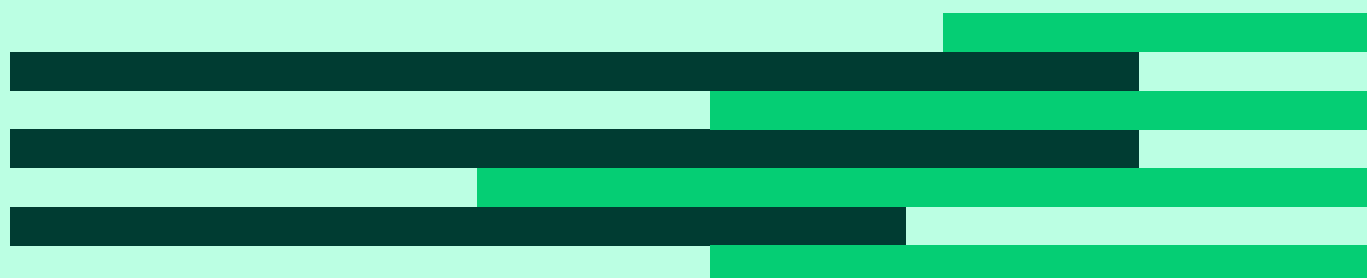

Forslag til endret metode om vilkår for leverandør av balansetjenester og vilkår for balanseansvarlige

I samsvar med artikkel 18 nr. 1 i kommisjonsforordning (EU) 2017/2019
om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft

Forslag sendt på høring 30. april 2026

Forord

Dette dokumentet inneholder begrunnelse for foreslåtte endringer i metode iht. EGBL art. 18 nr. 1. De foreslåtte endringene i metoden er lagt ved i eget dokument.

Det er det konkrete forslaget til endringer i retningslinjer som nå er på høring. Endringene er markert med farger for sporbarhet. Grønn tekst er ny, rød gjennomstrøket tekst foreslås fjernet.

Blå tekst beskriver endringer som var med i høring om aggregering av ressurser under 1 MW i mFRR-markedet. Endringene med blå tekst er allerede hørt og ble sendt til RME for vurdering 27.mars. [Høring om aggregering av ressurser under 1 MW i mFRR-markedet | Statnett](#).

Innsending av hørings svar

Vi ber om at kommentarer til forslaget om endringer for ovennevnte metode sendes systemansvarlig innen 01.06.2026. Hørings svar sendes til firmapost@statnett.no eller via eFormidling, og merkes med referanse 2026/783.

Merk at høringsinnspillene vil bli offentliggjort på Statnetts hjemmesider. Vi ber om at høringsinnspillet legges ved oversendelsen som et separat dokument som kan publiseres på nettsidene, og at vedlegget ikke inneholder personopplysninger og eventuell annen sensitiv informasjon som ikke skal publiseres. Vi ber også om at innspillene er universelt utformet, se mer informasjon på nettsidene til tilsynet for universell utforming av IKT (uutilsynet).

Innhold

Forord	2
1 Overordnede endringer	5
1.1.1 Krav om innsending av produksjonsplaner og systemdata er tatt ut av vilkårene	5
1.1.2 Fjerne punkt om format for rapportering av handelsvolum for balanseansvarlig	5
1.1.3 Endring i spesifisering av udelelige bud for aFRR og mFRR kapasitetsmarked	6
1.1.4 Presisering av at ressurser med systemvern kan delta med mFRR og mFRR-D	6
1.1.5 Periodeskift er faset ut	6
2 Endringer i Vilkår for leverandører av balansetjenester (art. 6-87)	7
2.1 Endringer i Generelle bestemmelser (art. 6-16)	7
2.1.1 Rettet feil i artikkel 6 om kvalifiseringsprosessen for å bli leverandør av balansetjenester	7
2.1.2 Volumbegrensning	7
2.1.3 Presisering om at hver stasjonsgruppe kun kan ha én leverandør av balansetjenester	7
2.1.4 Krav om at leverandør ikke aktivt skal endre effekt fra egne reguleringsobjekter på en måte som reduserer den avtalte leveransen av FRR	8
2.1.5 Krav om at leverandører ikke skal endre effektuttak for å gjenopprette energibalanse	8
2.1.6 Leverandør av balansetjenester skal kunne dokumentere at leveransen i markedet er i henhold til vilkårene	8
2.1.7 Ta ut krav om evaluering av mFRR-D fra vilkårene	9
2.1.8 Plikt om besvarelse av henvendelser fra markedsovervåkingen	9
2.2 Endringer i Vilkår for kapasitetsmarked for aFRR (art. 17 – 31)	10
2.2.1 Planlagte endringer i prisberegningen for aFRR	10
2.3 Endringer i Vilkår for kapasitetsmarked for mFRR (32- 45)	10
2.3.1 Endring i krav til delelighet for bud med tilslag i mFRR CM	10
2.4 Vilkår for kapasitetsmarked for mFRR-D (46 – 58)	11
2.4.1 Endringer i prising, budvalg og dimensjonering for mFRR-D	11
2.5 Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR (59 – 74)	12
2.5.1 Forbruksplan som referanse for leveranse av reserver fra forbruk	12
2.5.2 Priselastisk etterspørsel (Elastic demand)	13

2.5.3	Krav til at minstevolum for aktivering skal være knyttet til tekniske forhold	13
2.5.4	Mulighet for å begrense antall ekskluderende gruppebud	13
2.5.5	Rett til å ikke aktivere bud valgt i MARI	14
2.5.6	Endring av Gate Opening Time mFRR EAM ved MARI	15
2.5.7	Endring av Gate Closure Time mFRR EAM ved MARI til 25 minutter	15
2.5.8	Fjerning av minstepris for mFRR ved MARI	15
2.5.9	Endring av øvre og nedre prisgrense mFRR EAM ved MARI	16
2.5.10	Bytte fra nordisk til europeisk optimeringsprosess ved tilknytning til MARI	16
2.5.11	Aktiveringssteg endres til 1 MW (art.64.1)	16
2.5.12	Endringer i fastsettelse av pris (artikkel 67)	17
2.5.13	Kompensasjon for tidlig deaktivering	17
2.5.14	Publisering av priser	18
2.5.15	Avregningsregler i artikkel 72 oppdateres for konsistens med endring i artikkel 67	18
2.5.16	Planlagte aktiveringer med forsinket oppstart ved manglende MARI-resultat.....	18
2.6	Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR-D (75- 87)	19
3	Vilkår for balanseansvarlige (art. 88-104).....	19
3.1.1	Utfasing av periodeskift påvirker beregning av ubalansejustering	19
3.1.2	Endret siste frist for å oppdatere produksjonsplaner, bud og systemdata vil påvirke krav for BRP til å planlegge seg i balanse og rapportere bilateral handel	19
3.1.3	Henvvisning til område for ubalansepris	20
3.1.4	Tilknytning til MARI vil gi endring i fastsettelse av dominerende retning og ubalansepris.....	20
3.1.5	Oppdatering av balansekravet.....	28

Forslag til endring i metode om vilkår for leverandør av balansetjenester og vilkår for balanseansvarlige (EBGL art. 18)

Nedenfor følger beskrivelse av de foreslåtte endringene i metode om vilkår for leverandør av balansetjenester og vilkår for balanseansvarlige. Dokumentet følger det samme oppsett/rekkefølge som vilkårsdokumentet. I første delkapittel har vi samlet endringer som gjelder på tvers av dokumentet.

1 Overordnede endringer

Generelle endringer

- Fifty Nordic Market Management System endrer navn til Nordic Market Management System
- Referanser til CET i tidsangivelser er strøket, for å unngå forvirring rundt overgang til sommertid.
- Vi skriver "markedene som omfattes av disse vilkårene" i stedet for å liste opp alle markedene. Dette er gjort for å forenkle teksten.
- Justering av enkelte begreper for å sikre tydelig og konsekvent bruk av terminologi. Endringene er språklige og påvirker ikke vilkårenes innhold.

1.1.1 Krav om innsending av produksjonsplaner og systemdata er tatt ut av vilkårene

Krav om innsending av produksjonsplaner og systemdata er beskrevet i fos § 8a og tilhørende retningslinjer med vedlegg. Tekniske spesifikasjoner står i implementasjonsguide for systemdata (Edielportalen). Krav om innsending av produksjonsplaner og systemdata gjelder for alle produksjonsanlegg, uavhengig av om de deltar i balansemarkedene. Det er balanseansvarlig som har ansvaret for å sende inn produksjonsplaner og systemdata, men kan ifølge retningslinjene delegerer dette til leverandør av balansetjenester (BSP). Det er derfor unødvendig å omtale kravene i vilkårene for BSP og balansemarkedene.

Justeringen gjelder artikkel 4 nr. 2, artikkel 26 nr. 2, artikkel 41 nr. 2 og artikkel 52 nr. 2.

Endringer i kapasitetsforpliktelser kan gi et behov for å oppdatere systemdata, og vi har beholdt påminnelsen om dette der det er relevant. Gjelder artikkel 23 nr. 3, artikkel 24 nr. 5, artikkel 39 nr.3, artikkel 40 nr.5, artikkel 53 nr.4 og artikkel 54 nr.5.

1.1.2 Fjerne punkt om format for rapportering av handelsvolum for balanseansvarlig

Vi foreslår å ta ut bestemmelser om hvilke formater balanseansvarlig skal bruke for å rapportere handelsvolum for interne og eksterne kommersielle handelsplaner. Tekniske formater er beskrevet i egen implementasjonsguide. Det pågår oppgradering av formater for innsending av disse dataene, men tidsplanen er ikke fastsatt per nå. Ved å ikke referere til formatene her trenger ikke markedsvilkårene oppdatering når tekniske formater oppgraderes.

Endringen gjelder artikkel 4 nr. 4.

1.1.3 Endring i spesifisering av udelelige bud for aFRR og mFRR kapasitetsmarked

Det har vært gjennomført en teknisk endring i at man kun kan bruke minste budkvantum for å si hvilken del av volumet som MÅ aksepteres dersom noe aksepteres. Systemet støtter fortsatt delelige / udelelige bud, men bud kan ikke lenger defineres som udelelig i sin helhet på tvers av alle tidsenhetene. Leverandør av balansetjenester skal ved budgivning spesifisere den udelelige delen av budet ved å angi minimumsvolum (minimum quantity).

Endringen innebærer en endring i teknisk løsning og vurderes ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser for leverandør eller systemansvarlig. Justeringen gjelder artikkel 19 nummer 3b og artikkel 34 nummer 3b.

1.1.4 Presisering av at ressurser med systemvern kan delta med mFRR og mFRR-D

Vi foreslår å presisere at ressurser med systemvern kan delta med mFRR og mFRR-D. Dersom systemvern er utløst vil ikke Statnett forvente leveranse av mFRR/mFRR-D og vil ikke avkorte for manglende leveranse. Slik presiseres det at ressurser kan delta i mFRR /mFRR-D selv om de har et vedtak fra Statnett om systemvern. Det er god utnyttelse av fleksibiliteten å tillate å kombinere systemvern og deltagelse i balansemarkedene.

Det er allerede ressurser som deltar i mFRR/mFRR-D samtidig som de har vedtak om systemvern uten at dette har vært omtalt i vilkårene. Dette forventes derfor ikke å ha noen konsekvenser for leverandørene.

Justeringen gjelder artikkel 42 nr. 4, artikkel 44 nr. 3, artikkel 55 nr. 4 og artikkel 57. nr. 3.

1.1.5 Periodekift er faset ut

Krav om å tilby periodekift ved produksjonsendringer er foreslått tatt ut av retningslinjene. Praksisen med å anvende periodekift ved produksjonsendringer har allerede opphørt, ref. informasjon til bransjen fra 11.01.2026¹. Høringsdokumentet for endringer i retningslinjene omtaler bakgrunnen for dette.

Det er derfor ikke lenger nødvendig med støtte for funksjonalitet for periodekift. Dette vil medføre forenklinger av løsningene både for Statnett og aktørene.

Periodekift er tatt ut alle steder det har vært omtalt: artikkel 3 nr. 2 bokstav a, artikkel 62 nr. 5 bokstav b, artikkel 63 nr. 11 bokstav c, artikkel 66 nr. 1, artikkel 72 nr. 5 og artikkel 95 nr. 4 bokstav b.

¹ [Kraftproduksjonen tilpasser seg bedre - Statnett kan fjerne tiltak mot forutsigbare ubalanser | Statnett](#)

2 Endringer i Vilkår for leverandører av balansetjenester (art. 6-87)

2.1 Endringer i Generelle bestemmelser (art. 6-16)

2.1.1 Rettet feil i artikkel 6 om kvalifiseringsprosessen for å bli leverandør av balansetjenester

Artikkel 6 nummer 4 beskriver at dersom foretak som søker å bli kvalifisert som leverandør av balansetjenester har ressurser som er med i ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk eller har avtale om tilknytning på vilkår skal foretaket dokumentere at de har informert berørt nettselskap i forkant av søknad om deltakelse i kapasitets- og aktiveringsmarkedene for mFRR og mFRR-D. Dette kravet skal også gjelde for aFRR. Det er en feil at ikke aFRR er listet opp i oversikten. Vi justerer derfor ordlyden slik at bestemmelsen gjelder for alle markedene for FRR.

Kravet er en tydeliggjøring av dagens regelverk og vurderes ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser for leverandør eller systemansvarlig.

2.1.2 Volumbegrensning

Punkt som beskriver at Statnett kan sette volumbegrensning for definerte områder er flyttet fra artikkel 8a til artikkel 8. Dette gjøres fordi dette skal gjelde for alle leverandører av balansetjenester, ikke kun for fleksibilitetsgrupper. Begrensningene gjelder for reguleringsobjekter som er tilknyttet nett under 110 kV. Begrensningen er kommunisert til markedet gjennom følgende nyhetssak publisert på våre nettsider 23. april 2026: [Innføring av begrensninger på prekvalifisering av reguleringsobjekter i nett under 110 kV | Statnett](#)

Statnett vil begrense totalt volum innenfor hvert budområde. En slik grense er nødvendig for å sikre at samlet aktivering av fleksibilitet ikke overstiger det kraftsystemet i området kan håndtere.

MW-grensen per budområde fastsettes basert på systemansvarliges vurdering av nettmessige forhold, blant annet overføringskapasitet, forventet driftsmønster og behovet for reserver. Dersom den samlede grensen i et budområde nås, vil nye reguleringsobjekter ikke kunne tas inn før systemansvarlig vurderer at systemdriften i et område kan tåle det.

Systemansvarlig etterstreber å åpne opp for så mye ressurser som vi mener er forsvarlig til enhver tid, og vil derfor ikke låse en grense i vilkårene. Totalt tillatt volum per budområde vil publiseres på statnett.no sammen med en vurdering av hvordan vi har kommet frem til disse grensene. Tiltaket innføres for at systemansvarlig skal kunne ivareta driftssikkerheten.

Gjelder artikkel 8 nr. 6.

2.1.3 Presisering om at hver stasjonsgruppe kun kan ha én leverandør av balansetjenester

Det er lagt til en bestemmelse om at en stasjonsgruppe kun kan ha én leverandør av balansetjenester, som er leverandør for balansetjenester for alle markeder denne stasjonsgruppen deltar i. Presiseringen gjelder for alle markeder og er derfor lagt i artikkel 8 nr. 2 bokstav c, som omhandler regler for tilordning av stasjonsgruppe.

Denne bestemmelsen erstatter tidligere formulering om at for felleseide anlegg skal kun én leverandør av balansetjenester registrere bud. En slik formulering er derfor fjernet fra artikkel 17 nr. 1 bokstav c, artikkel 32 nr. 1 bokstav e, artikkel 46 nr. 1 bokstav d, artikkel 59 nr. 1 bokstav d og artikkel 75 nr. 1 bokstav d.

2.1.4 Krav om at leverandør ikke aktivt skal endre effekt fra egne reguleringsobjekter på en måte som reduserer den avtalte leveransen av FRR

Systemansvarlig foreslår å legge til et nytt punkt i artikkel 11 - krav til leveranse av balanseenergi. Det nye punktet innebærer at leverandør ikke aktivt skal endre effekt fra egne ressurser på en måte som motvirker den avtalte leveransen av FRR. Med aktivt menes at leverandør systematisk regulerer andre ressurser i motsatt retning av FRR-leveransen ved aktivering. Leverandør skal kunne gjennomføre sin planlagte produksjon og forbruk som normalt.

Bakgrunnen for det nye kravet er at systemansvarlig vil tydeliggjøre at leverandører ikke aktivt skal kompensere for leveranser i FRR-markedene på en måte som bidrar til å redusere eller endre den avtalte leveransen. Det forventes at leverandører som får tilslag skal levere den avtalte effekten og at det ikke skal gjøres tiltak hvor effekten av leveransen blir mindre.

Kravet er en tydeliggjøring av dagens regelverk og vurderes ikke å ha noen økonomiske eller administrative konsekvenser for leverandør eller systemansvarlig.

2.1.5 Krav om at leverandører ikke skal endre effektuttak for å gjenopprette energibalanse

Systemansvarlig foreslår å legge til et nytt punkt i artikkel 11 – krav til leveranse av balanseenergi. Det nye punktet innebærer at leverandører ikke systematisk skal avvike fra produksjons- eller forbruksplan etter en FRR-leveranse for å gjenopprette egen energibalanse.

Bestemmelsen er relevant for ressurser med et energilager, som f.eks. elkjeler eller batterier. Disse aktørene må etablere en praksis som gjør at de kan bli aktivert, uten at de er avhengige av å planlegge med å være i ubalanse etterpå. Dersom aktøren trenger å gjenopprette en energibalanse, skal dette gjøres i markedet og ikke gjennom å legge seg i ubalanse.

Bestemmelsen får betydning for hvordan energilagere bør utforme sin budgivning og agering i markedene.

2.1.6 Leverandør av balansetjenester skal kunne dokumentere at leveransen i markedet er i henhold til vilkårene

Vi foreslår å legge til et nytt punkt i artikkel 11 med krav om at leverandør av balansetjenester skal kunne dokumentere leveranser av kapasitet og aktivering. Dette foreslås for at Statnett skal kunne verifisere at kjøpte volumer i balansemarkedene leveres som avtalt også fra reguleringsobjekt der Statnett ikke mottar måledata eller planer. I første omgang ønsker Statnett at leverandører som ikke leverer måledata iht. fos § 18 eller planer iht. fos §§ 8a eller 8b lagrer nødvendig informasjon, og oversender denne til Statnett på forespørsel. Dette vil kunne foregå gjennom at systemansvarlig ber om dokumentasjon av leveranser for å avdekke avvik eller undersøke hendelser.

Endringen vil gi Statnett mulighet til å følge opp aktørene bedre. Vi forventer at tettere oppfølging fører til høyere kvalitet i leveransen av reserver.

Vi mener at forslaget ikke vil medføre store konsekvenser for aktørene. Det aller meste av produksjonsanlegg og større forbruksanlegg leverer allerede måledata. Alle produksjonsanlegg leverer produksjonsplaner, og forbruksplaner innføres for de som deltar i balansemarkedene. Forslaget vil derfor i hovedsak treffe mindre forbruk og aggregerte ressurser. Mange aktører har loggesystemer i sine eksisterende kontrollanlegg som allerede logger og lagrer nødvendig data for dokumentasjon av sine

leveranser. Noen aktører vil måtte gjøre oppgraderinger for å få nødvendig data til loggesystemene og eventuelt oppgradere lagringskapasiteten.

2.1.7 Ta ut krav om evaluering av mFRR-D fra vilkårene

Vi foreslår å fjerne artikkel 15 om evaluering av mFRR-D fra vilkårene.

Ved tilknytning til MARI må mFRR-D defineres som et spesifikt produkt, og dette krever en egen godkjenning etter EB art. 26. I henhold til EB art. 26 nr. 2 skal hver TSO som benytter spesifikke produkter minst hvert annet år vurdere behovet for å bruke spesifikke produkter i samsvar med kriteriene fastsatt i art. 26 nr.1. Siden dette er forskriftsfestet foreslår vi at punktene i artikkel 15 nr. 1 og nr. 3 tas ut.

Artikkel 15 nr. 2 i vilkårene sier at Statnett hvert kvartal skal oversende RME en oversikt over aktiveringer av mFRR-D med tilhørende klassifisering og begrunnelse for aktiveringen. Vi mener at dette kravet også kan tas ut, da mFRR-D i praksis ikke skal aktiveres for balansering og dermed ikke vil være med å sette ubalansepris.

mFRR-D vil ikke være en del av Statnetts frequency restoration process (FRP) og skal dermed ikke være med å sette ubalansepris henhold til artikkel 9 i metode om harmonisering av ubalansepriser etter EBGL art. 52 nr. 2. Denne argumentasjonen er også støttet av at spesifikke produkter som mFRR-D kan utvikles med følgende begrunnelse iht. EBGL art. 26 nr. 1 bokstav b: "en påvisning av at det ikke er tilstrekkelig med standardprodukter for å ivareta driftssikkerheten og opprettholde systembalansen på en effektiv måte, eller en påvisning av at enkelte balanseressurser ikke kan delta i balansemarkedet gjennom standardprodukter".

Dersom RME ønsker å videreføre et krav om rapportering foreslår vi at dette tas med som en del av evalueringen etter EB art. 26. Alternativt kan dette tas inn som et krav i RMEs vurdering av mFRR-D som spesifikt produkt. Vi mener det vil være ryddigere om kravene RME har til Statnett ifm. et spesifikt produkt står samlet i evalueringen etter EB art. 26.

Disse endringene får ingen konsekvenser for aktørene.

2.1.8 Plikt om besvarelse av henvendelser fra markedsovervåkingen

Systemansvarlig foreslår å legge til en ny artikkel 16a hvor det stilles krav til BSP om å besvare spørsmål fra markedsovervåkingen.

Markedsovervåkingen i Statnett skal ifølge RMEs veileder til PPATs (herunder Statnett) ha mulighet til å kontakte aktører (BSPer) i forbindelse med markedsovervåkingens undersøkelser av mistenkelige/unormale hendelser. Utklipp fra RMEs "Hvordan overholde plikten etter NEM § 5 – 5".

" 3.1.2.3 Kommunikasjonsrelaterte prosedyrer

[...] Markedsovervåkingsteamet skal [...] kunne be om informasjon fra markedsaktøren i forbindelse med en unormal hendelse.

[...] Markedsteamet bør ha og følge en policy som setter prosessen for å kontakte markedsaktører, og all kommunikasjon i forbindelse med en unormal hendelse/potensielt brudd bør registreres. [...]"

Markedsovervåkningen har i dag mulighet til å sende slike spørsmål, men det følger naturlig av vår mulighet til å stille spørsmål at det også stilles krav til BSP om å besvare spørsmål fra markedsovervåkningen.

2.2 Endringer i Vilkår for kapasitetsmarked for aFRR (art. 17 – 31)

2.2.1 Planlagte endringer i prisberegningen for aFRR

Prising av aktivert aFRR energivolum endres slik at det aktiverte volumet prises per reguleringsretning til det beste av mFRR-pris for planlagt aktivering og pris i døgnet.

Ved tilknytning til MARI endres prisingen av mFRR i henhold til artikkel 67(1) i vilkårene. Det er derfor nødvendig å også endre prisreferansen for aFRR.

Endringen medfører at mFRR-pris for planlagt aktivering benyttes som en ny referansepris for mFRR. mFRR-prisen for planlagt aktivering gjenspeiler hovedproduktet som Statnett benytter for å balansere det norske kraftsystemet, og er dermed mest egnet av mFRR-prisene som en referansepris. Direkteaktivering for balansering benyttes kun ved hendelser eller store avvik i estimerte ubalanser (kun utført i snitt i 1,5 % av markedstidsenhetene siden idriftsettelse av mFRR EAM). I tillegg kan direkteaktivering utføres i begge retninger i samme markedstidsenhet, slik at aktiveringer ikke nødvendigvis reflekterer totalbehov på en god måte. Priser for direkteaktivering vurderes dermed lite egnet som en referansepris. mFRR-prisen for planlagt aktivering gjenspeiler derimot det totale ubalansebehovet som er estimert for norske budområder for hver markedstidsenhet, og gir dermed en tydelig referansepris. For å unngå at leverandører av aFRR skal tape på å levere balanseenergi i motsatt retning av planlagt mFRR aktivering, vil leverandørene motta det beste per reguleringsretning av mFRR-pris for planlagt aktivering og pris i døgnet.

Administrative konsekvenser inngår i generell tilpasning av innføring av flere mFRR-priser. I denne sammenhengen er den antatt størst for Statnett, da endringen i praksis medfører at vi fortsatt fastsetter en aFRR-pris for retning opp og retning ned slik som i dag, bare at beregningen av disse prisene er endret. Økonomisk innebærer endringen at leverandører av aFRR balanseenergi får en kompensasjon kun knyttet til mFRR-pris for planlagt aktivering. mFRR-priser har til nå blitt satt på tvers av aktiveringspriser fra budvalg for både planlagt aktivering og direkteaktivering, i tillegg til å også hensynta døgnetmarkedet. Kompensasjonen kan dermed være noe mindre gunstig for leverandør av balansetjenester. Endringen for aFRR balanseenergi gjenspeiler den generelle endringen i design for prising av balanseenergi.

Statnett minner om at avregning av aFRR aktiveringsenergi vil endres ved tilknytning til PICASSO, slik at denne endringen er midlertidig.

Endringen gjelder artikkel 27 nr. 2.

2.3 Endringer i Vilkår for kapasitetsmarked for mFRR (32- 45)

2.3.1 Endring i krav til delelighet for bud med tilslag i mFRR CM

Artikkel 42 nr.3 oppdateres med at budkvantum som har tilslag i kapasitetsmarkedet må oppfylles med bud i aktiveringsmarkedet som har minstekvantum under 50MW eller udelelige bud under 50MW. Dette er for å unngå at forpliktelser fra kapasitetsmarkedet oppfylles med store, udelelige volum i aktiveringsmarkedet. Store udelelige bud kan være krevende å utnytte i aktiveringsmarkedet, og vil ofte måtte hoppes over. Dette kan forårsake unødvendig høye priser i aktiveringsmarkedet dersom

aktiveringsalgoritmen må hoppe over bud som vil overoppfylle reguleringsbehovet, og heller må bruke høyere prisede bud med mindre eller delbare volum.

Endringen vil medføre at oppstartsbud fra maskiner med høy minstekjøring ikke kan delta i kapasitetsmarkedet. Dette vil gi redusert inntjening for aktører med denne typen maskiner og mindre volum i mFRR kapasitetsmarkedet. Samtidig vil det gi bedre kvalitet på budvolum som er tilgjengelig og dempe antallet tilfeller av høye mFRR- og ubalansepriser, noe som er en utvikling som aktørene i markedet har uttrykt at de ønsker.

Statnett har analysert historiske data for å vurdere konsekvensene i kapasitetsmarkedet av denne endringen. I snitt er 65 MW av volumet i kapasitetsmarkedet i NO2 dekket av bud med minstevolum over 50 MW. I de øvrige områdene er tilsvarende tall under 25 MW. Vi mener dette indikerer moderat påvirkning, og at denne står i forhold til gevinsten i at vi er trygge på at volumene vi sikrer faktisk kan anvendes.

Det vil fremdeles være tillatt å by disse budene i aktiveringsmarkedet, men ikke for å dekke en forpliktelse fra mFRR CM.

2.4 Vilkår for kapasitetsmarked for mFRR-D (46 – 58)

2.4.1 Endringer i prising, budvalg og dimensjonering for mFRR-D

Statnett foreslår endringer i prising, budvalg og dimensjonering for mFRR-D. Vi foreslår disse endringene for å sikre gode insentiver for å levere mFRR-D med så lite begrensninger som mulig, og for å sikre at vi velger de ressursene som har best nytte i systemdriften.

Erfaringer fra den første perioden med mFRR-D viser at begrensninger i varighet og hviletid er veldig viktige for hvordan reservene kan brukes i systemdriften. En reserve med to timer maksimal varighet vil ha betydelig større nytte enn en reserve med kun én times varighet, og vi mener dette bør reflekteres i oppkjøpet.

Vi innfører en ny prisformel for kapasitetsutbetaling. Som i dag vil aktørene oppgi begrensninger i maksimal varighet og minimum hviletid mellom to aktiveringer. Vi innfører nå en modell hvor disse begrensningene regnes om til justeringsfaktorer for henholdsvis varighet (V_f) og hviletid (H_f). Disse faktorene vil brukes i oppkjøpet på to måter:

- Budrekkefølgen justeres etter en "effektiv pris" gitt av budpris dividert på justeringsfaktorene ($V_f \times H_f$). Dette gjør at de budene som har minst begrensninger kan velges før litt billigere bud med strengere begrensninger
- Utbetalt godtgjørelse betales ut som klareringspris multiplisert med justeringsfaktorene, V_f og H_f

Bud med lengre varighet og kortere hviletid vil dermed fremstå som mer konkurransedyktige og ha større sannsynlighet for å bli valgt, samt få høyere betaling.

Klareringsprisen for mFRR-D (marginalprisen) fastsettes ved å benytte høyeste valgte "effektive pris", altså budpris dividert med justeringsfaktorene, V_f og H_f . Klareringsprisen vil alltid være minst like høy som budprisen til de aksepterte budene.

Siden klareringsprisen bestemmes av "effektiv pris" vil alle aktører fortsatt få utbetalt minst sin budpris. Det er derfor ikke nødvendig for aktørene å øke budprisen for å kompensere for varighet- og hviletidsfaktorene.

Stegene kan oppsummeres som følgende:

1. Aktørene i markedet for mFRR-D kan legge inn bud som vanlig/tidligere med budpris, volum og begrensninger i maksimal varighet og minimum hviletid.
2. Begrensningene i varighet og hviletid regnes om til justeringsfaktorer.
3. Statnett benytter justeringsfaktorene for å fastsette "effektiv pris" og "effektivt volum" for alle budene
4. Budene sorteres etter "effektiv pris" og følger i utgangspunktet prisrekkefølge for effektiv pris for å sette klareringspris i markedet, basert på oppkjøp av nødvendig "effektivt volum".
5. "Effektiv pris" for siste valgte bud blir klareringsprisen.
6. Aktørene får betalt klareringspris x justeringsfaktorene ($V_f \times H_f$). Alle aktører vil da få dekket inn minst sin budpris.

I tillegg til at justeringsfaktorene brukes i oppkjøpet vil vi benytte de samme i dimensjoneringen for mFRR, slik at vi vil kjøpe mer reserver hvis alle reservene har sterke begrensninger enn vi vil dersom alle reservene har lite begrensninger. Volumet med mFRR-D vil bidra til å redusere behovet for øvrige FRR-reserver – i hovedsak vil det påvirke hvor mye vi etterspør i mFRR CM.

Dagens marked reflekterer i liten grad forskjeller i kvalitet og tilgjengelighet mellom ulike bud i mFRR-D. Dette gir svake insentiver til å tilby ressurser med høyere verdi for systemdriften (lengre varighet og kortere hviletid). Endringene er derfor nødvendige for å sikre at prisingen i større grad gjenspeiler ressursenes reelle verdi i håndtering av dimensjonerende hendelser, gi riktigere insentiver til aktørene og forbedre sammenhengen mellom bruk av mFRR-D i dimensjonering og betaling i markedet

Endringen har begrensede administrative konsekvenser for Statnett, da den bygger på eksisterende markedsmodell. Det vil bli noe økt kompleksitet i beregning av pris og volum. Effekt på totale systemdriftskostnader er usikker.

For aktørene vil det ikke være noen endring i hvordan bud leveres. Den nye prisingen vil gi en mer rettferdig betaling, der bud med høyere kvalitet (lengre varighet/lavere hviletid) får høyere kompensasjon. Endringen vil også gi økte insentiver til å tilby mer fleksible ressurser

2.5 Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR (59 – 74)

2.5.1 Forbruksplan som referanse for leveranse av reserver fra forbruk

I retningslinjene som er på høring samtidig som denne høringen foreslås det at forbruk skal levere forbruksplaner, på lik linje med at produksjon leverer produksjonsplaner.

Det har tidligere vært noe usikkerhet knyttet til hva som forventes av en forbruker når de leverer mFRR. Ved å benytte forbruksplanen som referanse for aktivering av mFRR blir dette tydeliggjort. Verifikasjon av leveranse av mFRR fra forbruk vil også gjøres opp mot forbruksplanen.

Statnett forventer at kvaliteten i leveransen av mFRR fra forbruk vil øke noe når forventningene tydeliggjøres. Statnett forventer også at kvaliteten på forbruksplanene øker når de blir tatt i bruk i driften.

Endringen gjelder artikkel 64 nr. 4.

Endringer som kommer som følge av tilknytning til MARI:

2.5.2 Priselastisk etterspørsel (Elastic demand)

Statnett innfører et eget punkt i vilkårene for å henvise til rett til å bruke elastisk etterspørsel i henhold til MARI IF artikkel 3.4.

Volumer og prisgrenser vil publiseres på ENTSO-E Transparency Platform som støtter kravet til publisering gitt i MARI IF artikkel 3.4. Publiseringen beskrives her: [Elastic Demands \[mFRR IF 3.4\] – Transparency Platform](#). Grensene vil fastsettes slik at større reduksjoner kun utløses unntaksvis, og slik at den gjenværende ubalansen ikke går ut over systemsikkerheten.

Elastisk etterspørsel er allerede tatt i bruk. Innføringen innebærer derfor ingen administrative endringer etter ytterligere konsekvenser for markedsaktørene. Statnett viser for øvrig til høring av retningslinjene til Fos § 11.

En mest mulig riktig og rasjonell mFRR- og ubalansepris er bra for kraftmarkedet og positivt for aktørene, selv om noen aktører kanskje vil tjene litt mindre på aktivering hvis det blir færre kvarter med ekstremt høye priser. Basert på historiske analyser ville en betydelig andel av tilfellene med ubalansepris over 1000€ i 2025 vært unngått dersom vi hadde tatt i bruk priselastisk etterspørsel.

Endringen gjelder artikkel 63 nr. 2.

2.5.3 Krav til at minstevolum for aktivering skal være knyttet til tekniske forhold

Det er gjort en oppdatering av artikkel 62 nr. 7 bokstav c, slik at minstevolum oppgitt i budet må være likt den tekniske minstekjøringen. Dette er et krav i MARI IF artikkel 7, nr. 7.

"The maximum size of indivisible bids (...) shall not be higher than the largest technical minimum production or consumption of the pre-qualified generation or load unit of the BSP."

Dette betyr at et aggregat med minstekjøring 20MW, i utgangspunktet ikke har lov til å by et høyere volum enn 20MW som minstekjøring, eller by et udelelig bud på mer enn 20MW.

Foruten at det er et krav i det europeiske regelverket, ønsker Statnett å sikre så fleksible bud som mulig og unngå for mye store udelelige bud, siden dette gjør det vanskelig for algoritmen i budvelgeren å finne gode løsninger.

Dette er ikke ukomplisert for leverandørene av balansetjenester å etterfølge. Det kan være krevende å gjenspeile kostnadene på en god måte, spesielt hvis det er en egen oppstartskostnad ved å bli aktivert. Det er mulig å prise oppstartskostnader presist ved hjelp av eksklusive budgrupper, men det er dessverre ikke mulig å bruke eksklusive budgrupper sammen med betinget lenking mellom bud i etterfølgende kvarter. Dette har til nå gjort at ingen norske aktører har tatt i bruk eksklusive grupper på fast basis.

Når det ikke er mulig å sikre at kostnader ved aktivering spres over et større minstevolum enn teknisk minimum vil aktørene måtte velge hvordan de skal prise budet. Det kan prises høyt, og slik sikre at man aldri taper, eller det kan prises lavere, med en antagelse om at det ofte blir aktivert mer enn minstevolumet. Bud blir i de fleste tilfeller fullt aktivert. I ca. 80% av aktiveringene av delbare bud blir budene fullt aktivert.

2.5.4 Mulighet for å begrense antall ekskluderende gruppebud

Artikkel 62 nr. 13 er lagt til som beskriver en mulighet for at Statnett kan begrense antall ekskluderende gruppebud per BSP dersom MARI innfører en slik begrensning. Store antall ekskluderende gruppebud kan gi en stor økning i prosesseringstiden i algoritmen. Dersom budattributten blir brukt i for stort omfang kan MARI måtte innføre begrensninger på bruken.

Der er foreløpig veldig begrenset bruk av denne budattributten både i Norge og Europa så det forventes å få liten konsekvens for aktørene.

2.5.5 Rett til å ikke aktivere bud valgt i MARI

Artikkel 63 nr. 5 er lagt til og beskriver noen spesifikke situasjoner hvor budvalget i MARI ikke samsvarer 1:1 med aktiveringene Statnett sender ut. Selv om normalen vil være at vi aktiverer de budene MARI velger, er det situasjoner hvor det ikke vil være rasjonelt. Dette er delvis en tilpasning av gjeldende praksis i det nordiske markedet til MARI-prosesser, og delvis en beskrivelse av ny praksis. Selv om Statnett kan aktivere færre eller flere bud enn det MARI har satt i sin klarering, vil mFRR-prisene fra MARI fremdeles benyttes.

Utvexslingsvolumene MARI bestemmer mellom Norge og øvrige land vil også ligge fast, og respekteres etter beste evne.

EBGL art. 29 nr. 6 sier blant annet: "The request for activation of a balancing energy bid from the activation optimisation function shall oblige the requesting TSO and connecting TSO to accept the firm exchange of balancing energy. Each connecting TSO shall ensure the activation of the balancing energy bid selected by the activation optimisation function." Dette etablerer at det normalt sett skal være samsvar mellom valgte og aktiverte bud. Art. 29 nr. 5 etablerer at det er situasjoner der man vil avvike, ved å beskrive hvordan man skal rapportere *når* det er avvik. Vi mener det finnes situasjoner hvor det er riktig å avvike, men at det er riktig å være spesifikk på hvilke situasjoner hvor det er tillatt og argumentere for disse individuelt.

Justeringen av hvilke bud som skal aktiveres gjøres før aktiveringsmeldingen sendes ut, så leverandøren av balansetjenester gjør ingen aktivering. Vi mener derfor det er riktig at aktøren ikke kompenseres for å ha blitt valgt, men ikke aktivert.

Vi har identifisert følgende tilfeller hvor det kan være aktuelt å avvike:

- **Aktivering av budet kan skape eller forverre en lokal flaskehals**

Vi sjekker budene vi sender til MARI, og prøver å sikre at alle de budene kan aktiveres, og utilgjengeliggjør de som kan skape flaskehals iht. EBGL Art. 29 nr. 14. I den oppdaterte prosessen for flaskehalsbehandling ("versjon 2.0", [ref høring av retningslinjer 18.03.2026](#)) vil vi gjennomføre en flaskehalskontroll etter at vi har mottatt budvalget fra MARI, før vi sender aktiveringsbestillingene til BSPene. Dersom vi her oppdager at et valgt bud kan skape flaskehals mener vi det er mer rasjonelt å la være å aktivere dette, enn å aktivere det og måtte lete etter et annet bud å aktivere i motsatt retning.

Muligheten til å justere budvalget i etterkant gjør at Statnett kan ta noe større risiko når vi tilgjengeliggjør bud for MARI. Vi mener derfor at dette er positivt for både markedsdeltagerne og kraftsystemet som helhet.

Budet vil bli markert som utilgjengelig og leverandøren vil bli informert om det på vanlig måte.

- **Balanseringsbehovet er endret etter at det er sendt til optimeringsprosessen på grunn av systemaktiveringer i samme retning som balanseringsbehovet**

I den justerte prosessen for flaskehalsbehandling som innføres våren 2026 bestemmes systemreguleringene *etter* at budvalget er gjort. Dersom systemreguleringene påfører systemet en ubalanse i motsatt retning av de valgte mFRR-budene mener vi det er rasjonelt å la være å aktivere valgte bud, heller enn å aktivere noen andre bud i motsatt retning. Dersom vi i disse tilfellene hadde aktivert alle budene som var valgt av MARI, og dermed måtte aktivere andre bud i motsatt retning, ville det økt aktiveringsvolumet unødvendig. Dette ville gjort at færre bud var tilgjengelig for direkteaktivering, og at bud med begrensninger i varighet og hviletid ble unødvendig aktivert. Dette ville medført en unødvendig reduksjon i driftssikkerheten som vi plikter å opprettholde iht. blant annet EBGL art. 14 nr. 1 og EBGL art. 3 nr. 2 bokstav f.

- **Balanseringsbehovet er *betydelig* endret etter at det er sendt til optimeringsprosessen**
Balanseringsbehovet til MARI bestemmes normalt før MARI-prosessen. Vi ser likevel at det kan oppstå situasjoner, f.eks. ved store utfall, hvor behovet har endret seg vesentlig. F. eks. kan det mangle tilstrekkelig ledige bud i motsatt retning. Da er det rasjonelt å la være å aktivere i feil retning, og det er med å opprettholde systemsikkerheten slik vi plikter iht. f.eks. EBGL art. 14 nr. 1 og EBGL art. 3 nr. 2 bokstav f.
- **Det europeiske budvalget ikke har vært tilgjengelig**
I fallback-situasjoner hvor budvalget fra MARI ikke er tilgjengelig og i kvarteret etter at budvalget kommer tilbake, kan det være umulig å aktivere de samme budene som er valgt i MARI. Dette er iht. EBGL artikkel 28 nr. 3, "Where the coordinated activation of balancing energy fails, each TSO may deviate from the common merit order list activation and shall inform market participants as soon as possible."
- **Budvalget vurderes som åpenbart uriktig**
Ved IT-feil kan Statnetts operatør eller Statnetts IT-systemer oppdage at noe er tydelig feil med budvalget. Da har de mulighet til å se bort fra budvalget. Dette er også i henhold til EBGL artikkel 28 nr. 3.

2.5.6 Endring av Gate Opening Time mFRR EAM ved MARI

Åpningstid for aktiveringsmarkedet for mFRR settes til kl. 12:00 dagen før driftsdøgnet, som er i tråd med MARI-plattformens krav om seneste åpningstid kl. 12:00 dagen før driftsdøgnet. Ref artikkel 8 i

[220921_ACER Decision 14-2022 on the Amendment of the mFRRIF - Annex II.pdf](#)

Dette forventes å få liten eller ingen konsekvens for leverandørene.

Endringen gjelder artikkel 77 nr. 1.

2.5.7 Endring av Gate Closure Time mFRR EAM ved MARI til 25 minutter

Lukketiden for aktiveringsmarkedet for mFRR endres til 25 minutter før driftskvarteret, i tråd med MARI-plattformens lukketid.

For aktørene er det en fordel med senere lukketid enn i dag, da de har enda mer informasjon om forhold som påvirker budgivning tettere på driftsøyeblikket. Dette er igjen en fordel for Statnett, som kan forvente at presisjonen i planer og budgivning blir bedre. Samtidig får Statnett dårligere tid til å gjøre nødvendige beregninger før bestillingstidspunktet.

Endringen gjelder artikkel 61 nr. 3.

2.5.8 Fjerning av minstepris for mFRR ved MARI

Krav om at budpris for opp- og nedregulering skal være henholdsvis høyere eller lavere enn døgnmærkedspris med minst 0,01 EUR/MWh blir fjernet.

Endringen kommer som følge av tilpasning til vilkår for standardproduktet for mFRR i henhold til godkjent metode etter EB artikkel 20 nr.1. Se artikkel 7 i godkjent metode. Gjeldende europeisk metode etter EB artikkel 20 nr.1 har vært gjenstand for høring på europeisk nivå, også for norske aktører, i henhold til EB artikkel 10 nr. 2 og 3. Konsolidert versjon av gjeldende metode etter EB artikkel 20 nr. 1 finnes her:

[220921_ACER Decision 14-2022 on the Amendment of the mFRRIF - Annex II.pdf](#)

Tilpasningen medfører likebehandling av leverandør av balansetjenester i europeisk marked for mFRR. Endringen oppfattes å i praksis ha liten konsekvens for aktørene og Statnett. Det kan være budvolum som de facto har lavere (for retning opp) pris enn døgnmærkespris (og motsatt) som nå kan reflektere dette i sin budpris. Det gir mulighet for Statnett til å optimalisere mer korrekt mellom bud som de facto har en slik marginalkostnad. Totalt sett forventes det å gjelde et mindre budvolum. Administrative konsekvenser forventes å være neglisjerbare.

Endringen gjelder artikkel 62 nr. 6.

2.5.9 Endring av øvre og nedre prisgrense mFRR EAM ved MARI

Fastsettelse av øvre og nedre prisgrense for mFRR aktiveringsmarked endres fra oppgitte verdier til å henvise til øvre og nedre prisgrenser fastsatt i henhold til godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1. Det angis også hvilke artikler i godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1 som omhandler prisgrensene. Til informasjon er gjeldende prisgrenser på høringstidspunktet som følger: Øvre prisgrense er 15 000 EUR/MWh og nedre prisgrense er -15 000 EUR/MWh.

Endringen kommer som følge av tilpasning til godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1. EB artikkel 30 nr. 1 fastslår at det skal etableres en europeisk metode for prising av balanseenergi. Dette omfatter også prisgrenser i henhold til EB artikkel 30 nr. 2. Metodens artikkel 11 angir at denne skal følges ved tilkobling til aktuell europeisk plattform, i denne sammenheng, MARI. Gjeldende europeisk metode etter EB artikkel 30 nr. 1 har vært gjenstand for høring på europeisk nivå, også for norske aktører, i henhold til EB artikkel 10 nr. 2 og 3. Konsolidert versjon av gjeldende metode etter EB artikkel 30 nr. 1 finnes her:

[ACER_Dcision_09-2024_on_Pricing-Annex_II.pdf](#)

Administrative konsekvenser av endringen er forventet å være små. For aktørene innebærer det mulighet for økt inntjening for leverandør av balansetjenester og økt risiko for balanseansvarlige aktører da utfallsrommet for pris blir større.

Endringen gjelder artikkel 62 nr. 6.

2.5.10 Bytte fra nordisk til europeisk optimeringsprosess ved tilknytning til MARI

Hovedendringen ved tilknytning til MARI er at vi går fra nordisk optimeringsprosess til europeisk optimeringsprosess. Det er gjort justeringer i teksten for å reflektere dette.

Gjelder artikkel 63.

2.5.11 Aktiveringssteg endres til 1 MW (art.64.1)

Aktiveringssteg endres til 1MW. Dette betyr at aktiveringen alltid vil komme i steg på en hel MW. Endringen vil i liten grad påvirke aktørene.

Endringen gjøres for å være i tråd med de europeiske reglene, spesifikt definisjonen av standardprodukt i MARI implementation framework artikkel 7 nr. 1: [220921_ACER Decision 14-2022 on the Amendment of the mFRRIF - Annex II.pdf](#)

2.5.12 Endringer i fastsettelse av pris (artikkel 67)

Fastsettelse av priser for mFRR endres i henhold til prisingsregler i godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1. Det vises i den sammenheng særskilt til artikkel 3, 5 og 6 i godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1.

Det vil fastsettes en egen pris for mFRR for planlagt aktivering (gjelder både opp og ned) og inntil fire priser for direkteaktivering (per retning opp og ned med oppstart i inneværende markedstidsenhet samt per retning opp og ned med oppstart i foregående markedstidsenhet). Endringen omfatter også beskrivelse av at Statnett har rett til å fastsette priser gjennom nasjonal prosess, når Statnett benytter nasjonale prosesser i henhold til artikkel 70.

Endringen kommer som følge av tilpasning til godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1. EB artikkel 30 nr. 1 fastslår at det skal etableres en europeisk metode for prising av balanseenergi. Metodens artikkel 11 angir at denne skal følges ved tilkobling til aktuell europeisk plattform, i denne sammenheng, MARI. Gjeldende europeisk metode etter EB artikkel 30 nr. 1 har vært gjenstand for høring på europeisk nivå, også for norske aktører, i henhold til EB artikkel 10 nr. 2 og 3. Konsolidert versjon av gjeldende metode etter EB artikkel 30 nr. 1 finnes her: [ACER Decision 09-2024 on Pricing-Annex II.pdf](#). Det er også nødvendig å tydeliggjøre rammene for prising når Statnett benytter nasjonale prosesser i henhold til artikkel 70, og at Statnett da har rett til å fastsette priser gjennom nasjonal prosess.

Administrative endringer som følge av endringen er relativt store, da det innebærer behov for betydelig IT-utvikling å støtte flere priser for mFRR. For øvrig innebærer det en stor endring i markedsdesign å innføre flere priser for balanseringsenergi. Det påvirker både leverandør av balansetjenester og i neste omgang balanseansvarlige aktører, da det ikke lenger vil være direkte samsvar mellom pris for å levere et produkt og ubalansepris ved manglende leveranse av produktet (basert på at leverandør av balansetjenester får betalt for bestilt volum).

Endringen gjelder artikkel 67 nr. 1-7.

2.5.13 Kompensasjon for tidlig deaktivering

Artikkel 66 nr. 2 gir allerede Statnett rett til å deaktivere bud tidligere enn det som er i tråd med budets opprinnelige varighet i situasjoner der krav til driftssikkerheten gjør det nødvendig. Det foreslåtte nye punktet i artikkel 72 nr. 5 gjelder kun hvordan leverandør av balansetjenester skal kompenseres for tidlig deaktivering.

Kompensasjonen er i forslaget utformet som differansen mellom prisen i døgnet og det beste av mFRR-prisen for aktuell aktiveringsprosess eller budpris for det volumet som ble deaktivert. Døgnprisen benyttes som referansepris for den energimengden som ble deaktivert, og differansen mellom prisen i døgnet og det beste av mFRR-prisen for aktuell aktiveringsprosess eller budpris anses som verdien av fleksibiliteten. Med MARI vil ikke lenger prisen i døgnet være en fastsatt referanse for budgivning. Det kan f.eks. forekomme at oppreguleringsprisen er lavere enn prisen i døgnet. Ved slike tilfeller ville kompensasjon basert på prisdifferansen medført en utgift. Det er derfor et krav at kompensasjonen skal gi et positivt økonomisk bidrag. I slike tilfeller er det kun det faste påslaget på 1 euro per MWh som utgjør kompensasjonen.

Foreslått modell gir mer rettferdig kompensasjon til aktører. Uten kompensasjon for tidlig deaktivering vil leverandør av balansetjenester enten få ufortjent ekstra betalt for deaktivert volum (ved deaktivering av oppregulering), eller tape penger på deaktivert volum fordi de må kjøpe tilbake hele markedstidsenheten (ved deaktivering av nedregulering). Balanseansvarlig vil få en ubalanse ved tidlig deaktivering. Ved å

innføre kompensasjon for tidlig deaktivering vil leverandør av balansetjenester få et riktig oppgjør og balanseansvarlig unngår ubalanse.

Forslaget vil innebære at leverandør av balansetjenester får kompensasjon ved en eventuell tidlig deaktivering. Ellers vil forslaget ha liten økonomisk og administrativ effekt for Statnett og leverandør av balansetjenester.

2.5.14 Publisering av priser

For å unngå at aktørene settes i en potensiell innsideposisjon ved eventuelle forsinkelser i publiseringprosessen, fjernes priser fra løpende aktiveringsmeldinger som sendes til aktøren etter slutten av MTU.

Ved tilkobling til MARI vil publisering av priser skje på ENTSO-E Transparency Platform.

Det gjøres derfor en justering i artikkel 69.

2.5.15 Avregningsregler i artikkel 72 oppdateres for konsistens med endring i artikkel 67

Artikkelen endres slik at avregning av aktiverte bud blir til beste av budpris og mFRR-pris for aktuell aktiveringsprosess.

Artikkel 67 i vilkårene om fastsettelse av priser for mFRR endres i henhold til prisingsregler i godkjent metode etter EB artikkel 30 nr. 1. Dette medfører behov for å oppdatere også avregningsreglene i artikkel 72 for å sikre konsistens, samt være i henhold til EB artikkel 47(2). Nye prisingsregler for mFRR innebærer at priser for planlagt aktivering og direkteaktivering fastsettes separat. Det gjenspeiles nå i artikkel 72 slik at aktiverte bud kun sikres å motta beste pris av budpris og mFRR-prisen som gjelder for den prosessen budet faktisk er benyttet.

Administrative konsekvenser inngår i generell tilpasning av innføring av flere mFRR-priser. Økonomisk innebærer endringen at leverandører av balansetjenester får ulikt betalt avhengig av om de blir valgt i prosess for planlagt aktivering eller direkteaktivering. Det følger direkte av endringen i artikkel 67, og er ikke selvstendig regulert i artikkel 72.

Endringen gjelder artikkel 72 nr. 3 og 4.

2.5.16 Planlagte aktiveringer med forsinket oppstart ved manglende MARI-resultat

I artikkel 70 nr. 2 skriver vi " Statnett skal ha rett til å sende planlagte aktiveringer med forsinket oppstartstid dersom resultatet fra den europeiske optimeringsprosessen ikke er tilgjengelig eller forsinket". Dette innebærer at aktørene i noen sjeldne tilfeller må være forberedt på å motta aktiveringer som ikke varer i et fullt kvarter.

Dette vil være aktiveringer som har oppstart senere enn start på kvarteret, f.eks. 12:03, og avsluttes som vanlig i slutten av inneværende kvarter, 12:15. Vi forventer at aktiveringene vil skje i starten av kvarteret og at oppstartstid vil være innenfor de første 5 minuttene av kvarteret. Slike aktiveringer kan komme *i tillegg* til vanlige planlagte aktiveringer i samme kvarter.

Dette skiller seg fra normale planlagte aktiveringer (scheduled activation) i at oppstartstiden er etter start på kvarteret, og det skiller seg fra normale direkteaktiveringer i at aktiveringen ikke varer til slutten av neste kvarter.

Statnett planlegger ikke å bruke noen spesiell budtype for dette, men vil kunne aktivere alle bud som er tilgjengelige for planlagt aktivering.

Endringen er nødvendig for å sikre en god håndtering av *fallback* i situasjoner der resultatet fra MARI ikke kommer frem som forventet. I disse tilfellene er det i henhold til europeisk praksis likevel Statnetts ansvar å følge det resultatet som ikke har kommet frem. I disse tilfellene må Statnetts operatører manuelt registrere aktiveringsbehovet for å sikre eksportforpliktelsene. Denne prosessen tar noe tid, og vi tror derfor at vi ikke klarer å sende ut aktiveringsmeldingene i tide til å følge normal prosess.

Vi ønsker å unngå å måtte bruke direkteaktivering i disse tilfellene. Foreløpig erfaring tyder på at slike hendelser oftest varer i bare ett kvarter. Derfor er det viktig for Statnett å lage en løsning som sikrer at også returen til normal drift går så smidig som mulig. Dette er betydelig enklere dersom aktiveringene i fall-back-kvarteret kun gjelder for det kvarteret.

Endringen gjelder artikkel 70 nr. 2.

2.6 Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR-D (75- 87)

Ved tilkobling til MARI vil det bli endringer i tidsfrister og prisgrenser for mFRR-D tilsvarende som for mFRR, se punktene 2.5.6, 2.5.7 og 2.5.9 over for begrunnelse.

Gjelder artikkel 77 nr. 1 og nr. 3, og artikkel 78 nr. 5.

3 Vilkår for balanseansvarlige (art. 88-104)

3.1.1 Utfasing av periodeskift påvirker beregning av ubalansejustering

Siden periodeskift fases (se punkt 1.1.5 over) ut vil bestemmelsen i artikkel 95 nr. 4b om at periodeskift inkluderes i ubalansejusteringen ikke lenger være aktuell. Denne er derfor slettet.

3.1.2 Endret siste frist for å oppdatere produksjonsplaner, bud og systemdata vil påvirke krav for BRP til å planlegge seg i balanse og rapportere bilateral handel

Artikkel 88 nr. 3 omtaler at fristen for å planlegge seg i balanse endres. Artikkel 92 nr. 2 og nr. 3 omtaler at fristen for å endre interne kommersielle handelsplaner og rapportere kjøps- og salgsforpliktelser til Statnett endres. Dette gjøres fordi frist for å oppdatere produksjonsplaner, bud og systemdata endres til 25 minutter før balanseavregningsperioden.

For de balanseansvarlige må frist for å oppdatere produksjonsplaner, bud og systemdata samsvare med frist for å planlegge seg i balanse og for å endre interne kommersielle handelsplaner og rapportere kjøps- og salgsforpliktelser til Statnett.

Det vil være en fordel med senere lukketid enn i dag, da de balanseansvarlige har enda mer informasjon om forhold som påvirker balansen tettere på driftsøyeblikket. Dette er igjen en fordel for Statnett, som kan forvente at balansen blir bedre.

3.1.3 Henvisning til område for ubalansepris

Overskrift på artikkel 93 er endret til å også inkludere begrepet "område for ubalansepris", mens artikkel 96 er endret til å benytte begrepet "område for ubalansepris" i stedet for "budområde".

Begrepet "område for ubalansepris" er allerede definert i artikkel 93 og er lik ett budområde. Men det har ikke fremgått tydelig av overskriften at artikkelen faktisk omhandler både "ubalanseområde" og "område for ubalansepris". Siden både EB og europeisk metode for harmonisering av ubalanseprising etter EB artikkel 52(2) benytter begrepet "område for ubalansepris", ønsker vi å gjøre det enklere for balanseansvarlige å lese relevante metoder etc. på tvers.

Endringen er av teknisk karakter, og gir ingen innholdsending.

3.1.4 Tilknytning til MARI vil gi endring i fastsettelse av dominerende retning og ubalansepris

Ved tilknytning til MARI endres dominerende retning til å fastsettes per budområde basert på budområdets dekkede behov for mFRR balanseenergi. Ubalansepris endres til å fastsettes som enten a) volumvektet opp- eller nedreguleringspris avhengig av retning justert med insentiverende komponent basert på døgemarkedsprisen, eller b) verdi av unngått aktivering justert med insentiverende komponent basert på døgemarkedsprisen. Ved ingen dominerende retning settes ubalansepris til verdi av unngått aktivering justert med insentiverende komponent basert på døgemarkedsprisen.

Tilknytningen til MARI i kombinasjon med rammeverket gitt av europeisk metode for harmonisering av ubalanseprising etter EB artikkel 52(2) medfører større endringer i fastsettelse av dominerende retning og ubalansepris.

Artikkel 8 i aktuell metode angir at dominerende retning skal beregnes per budområde, i tillegg til å angi hvilke volum som i minste fall skal inngå i beregningen (se liste i artikkel 9(5)). For norske budområder innebærer det at dominerende retning i minste fall skal baseres på dekket behov for mFRR beregnet av MARI-plattformen i henhold til metode etter EB artikkel 20 (1) og evt. aktivering av spesifikt produkt for mFRR (mFRR-D) for balanseringsformål.

Videre angir artikkel 9 (1) og (2) rammene for beregning av ubalansepris, hvor Statnett må velge hvordan flere mulige aktiveringspriser for balanseenergi (se liste i artikkel 9(3)) skal hensyntas. For norske budområder gjelder det mFRR-priser beregnet av MARI-plattformen i henhold til metode etter EB artikkel 20 (1) (se også vilkår artikkel 67), og evt. priser for spesifikt produkt for mFRR (mFRR-D) (se også vilkår artikkel 79). Ubalansepris kan ikke settes lavere eller høyere (avhengig av retning) enn volumvektet gjennomsnitt av priser for balanseenergi i aktuell retning. Ved eventuell fastsettelse av en volumvektet pris, angis det at volumene listet opp i artikkel 9(5) skal benyttes. Statnett må i tillegg velge hvordan fastsette verdi av unngått aktivering (se artikkel 10) for aktuelle balanseavregningsperioder, samt foreslå eventuelle tilleggskomponenter i beregningen av ubalansepris (se artikkel 9(6)).

Dette innebærer at det er klare rammer for ubalanseprisberegningen som Statnett må forholde seg til i forslag til nasjonale vilkår for balanseansvarlige. Gjeldende europeisk metode etter EB artikkel 52 nr. 2 har vært gjenstand for høring på europeisk nivå, også for norske aktører, i henhold til EB artikkel 10 nr. 2 og 3.

I det videre vil Statnett motivere sine forslag innenfor handlingsrommet og redegjøre for økonomiske og administrative konsekvenser.

Ubalansepris og dominerende retning

Formålet med fastsettelsen av dominerende retning gitt rammene fra europeisk metode, er på en god måte å reflektere ubalanseretningen til et gitt budområde. Statnett mener at en beregning basert på dekket behov for mFRR er i tråd med formålet, og foreslår derfor ikke å medta ytterligere volumer nå. Ved tilknytning til PICASSO vil også budområdets behov for aFRR medtas i beregningen.

Overgangen til å fastsette dominerende retning per budområde i stedet for på tvers av budområder er en stor endring. Statnett har anvendt unntak i artikkel 8(3) frem til nå, men det vil ikke lenger være mulig. Det medfører at budområder med samme pris for mFRR kan ha ulik dominerende retning, der disse budområdene frem til nå har hatt samme dominerende retning. Se tabellen under for et enkelt eksempel basert kun på planlagt mFRR (typisk balanseringssituasjon for norske budområder i dag):

	Budområde A	Budområde B	Budområde C	Samme prisområde
Behov	50 MW opp	30 MW ned	80 MW opp	100 MW opp
Aktiveringsvolum	80 MW opp	20 MW opp	0 MW opp	100 MW opp
mFRR pris	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh
Dominerende retning	Opp	Ned	Opp	Opp
Ubalansepris	60 EUR/MWh	Verdi av unngått aktivering	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh

Det igjen innebærer at budområdene ikke lenger som utgangspunkt får fastsatt samme ubalansepris. Den faktiske effekten av denne rammeendringen, avhenger av en kombinasjon av flere faktorer: a) Budområdets behov for balanseenergi og priser b) påvirkning av andre designvalg for ubalansepris.

Eksempel på virkning av punkt a) er vist i eksempelet både over og under. I eksempelet illustrert i tabellen over, med kun behov for og pris for planlagt aktivering av mFRR, er utgangspunkt for ubalansepris i budområde B verdi av unngått aktivering. Det er fordi behovet i budområde B i eksempelet er nettet, og mFRR prisen for planlagt aktivering er satt av aktiveringer i retning opp, og ikke ned². Hvis budområde B derimot i tillegg hadde hatt et behov for direkteaktivering i retning ned, og dermed en pris for direkteaktivering i retning ned, ville ubalanseprisen bli fastsatt basert på direkteaktiveringen. Se tabellen under for illustrasjon av dette.

² TSOene får informasjon via en indikator på om bud har vært aktivert i samme retning som budområdets behov eller ikke (siden mFRR pris for planlagt aktivering gjelder for både opp- og ned).

	Budområde A	Budområde B	Budområde C	Prisområdet
Behov planlagt mFRR	50 MW opp	30 MW ned	80 MW opp	100 MW opp
Aktiveringsvolum planlagt mFRR	80 MW opp	20 MW opp	0 MW opp	100 MW opp
Pris planlagt mFRR	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh
Behov direkteaktivering		50 MW ned		50 MW ned
Aktiveringsvolum direkteaktivering			50 MW ned	50 MW ned
Pris direkteaktivering	30 EUR/MWh	30 EUR/MWh	30 EUR/MWh	30 EUR/MWh
Dominerende retning	Opp	Ned	Opp	Opp
Ubalansepris	60 EUR/MWh	30 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh

Finnes det en pris i budområdets retning, skal denne inkluderes ved fastsettelse av ubalansepris. Effekten av endring i dominerende retning blir også kommentert på i det videre.

Ubalansepris og hvordan hensynta flere priser

Statnett må i sitt forslag hensynta at det med tilknytning til MARI innføres flere priser for balanseenergi. Slik det er beskrevet i artikkel 67 for mFRR aktiveringsmarked, innføres det med MARI én pris for mFRR for planlagt aktivering (gjelder både opp og ned) og inntil fire priser for direkteaktivering (per retning opp og ned med oppstart i inneværende markedstidsenhet samt per retning opp og ned med oppstart i foregående markedstidsenhet). mFRR-D vil i praksis ikke anvendes for balansering og gir dermed ikke priser eller volum som skal medtas.³ Det er i prinsippet to alternativer som angir mulighetsrommet, a) bruk av en volumvektet gjennomsnittspris eller b) høyeste/laveste pris for balanseenergi, for aktuell dominerende retning. En kombinasjon mellom de to er også mulig.

Ved tilknytning til MARI, vil norske budområder i praksis oftest kun ha fastsatt pris for planlagt aktivering av mFRR. Direkteaktivering av mFRR for balansering benyttes kun ved hendelser eller store avvik i estimerte ubalanser, og er i snitt kun utført i 1,5 % av markedstidsenhetene siden idriftsettelse av mFRR EAM. Ved

³ Artikkel 96 og 97 i vilkårene er skrevet slik at mFRR-D vil bli medtatt om praksis skulle endre seg (at Statnett skulle begynne å anvende mFRR-D til balansering). Artikkel 96 og 97 henviser til behov og priser for balanseenergi for mFRR, som inkluderer både balanseenergi fra standard produkt og spesifikke produkt for mFRR. Av den grunn er det heller ikke egen tekst medtatt for mFRR-D i artiklene lenger.

tilknytning til PICASSO, vil vi derimot få 225 aFRR-priser i hver balanseavregningsperiode. Det innebærer at valg om hvordan hensynta flere aktiveringspriser får større betydning fra tidspunkt for tilknytning til PICASSO. Ved valg at tilnærming nå, har Statnett derfor lagt vekt på forestående tilknytning til PICASSO, og en konsistent tilnærming.

Bruk av volumvektet ubalansepris er den tilnærmingen som i størst grad demper risiko for høye ubalansepriser. Dette alternativet reflekterer faktisk kostnad for å balansere i dominerende retning i ett gitt budområde. På den andre siden vil det ikke nødvendigvis godt reflektere kostnaden ved én MW økt ubalanse. Det er ulike egenskaper, fordeler og ulemper, ved de forskjellige alternativene, listet i tabellen under.

Volumvektet ubalansepris	Marginalbasert ubalansepris
<ul style="list-style-type: none"> • Ubalansepris vil være mer lokalt fastsatt per budområde basert på anskaffet volum • Laveste risiko for balanseansvarlige (dempende effekt på høye enkeltpriser via gjennomsnittet) • Laveste insentiv til leverandører av balansetjenester til å levere bestilt volum via ubalanseprisen (mulighet for arbitrage ved å selge dyrt produkt og kjøpe billigere tilbake). På den andre siden, minst verdi av å beholde reserven selv • Ubalansepris kan potensielt falle med økt volum – svakere insentiver generelt for balanseansvarlige • Ingen bidrag til kostnadsdekning for motsatt retning (dekning via gebyrer) • "Gjennomsnitt av marginalpriser" 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubalansepris vil være likere på tvers av budområder med samme dominerende retning • Høyeste risiko for balanseansvarlige (ingen dempende effekt gjennom produktmiksen) • Høyeste insentiv til leverandører av balansetjenester til å levere bestilt volum via ubalanseprisen (kan kreve påslag på budpriser pga. økt risiko). På den andre siden, økt verdi av å beholde reserven selv • Ubalansepris vil ikke kunne falle med økt volum – sterkere insentiver generelt for balanseansvarlige • Noe bidrag til kostnadsdekning for motsatt retning (mindre pådrag på gebyrer) • "Marginal av marginalpriser"

I valg av forslag om bruk av volumvektet ubalansepris nå, har Statnett lagt vekt på følgende:

1) Planlagt aktivering av mFRR vil i første omgang fremover fortsatt være hovedprodukt for balansering. Ubalanseprisen bør derfor tydelig reflektere denne ressursen, noe som også ivaretas med en volumvektet pris. 2) Vi vil med PICASSO innføre et nytt aktiveringsmarked for aFRR. Det innebærer en egen risiko ved tilknytning til PICASSO for høye priser før det nye markedet modnes. Eventuelle konsekvenser av det dempes med en volumvektet pris.

Statnett gjør oppmerksom på at vurderingene fremover kan endre seg, gitt både erfaring og kontekst.

Gjeldende regler for prising av mFRR innebærer at mFRR-pris i retning opp og ned blir satt på tvers av både priser for planlagt aktivering og direkteaktivering (marginalt), samt at sluttprisene må respektere

døgnmarkedsprisen. Det innebærer at designvalgene som tas nå, ikke var aktuelle tidligere, men "håndtert" via prisingsregler for mFRR. I praksis innebærer forslaget allikevel at ubalansepris kun inkluderer direkteaktiveringspriser når budområdet har hatt et behov for direkteaktivering, og effekten av priser for direkteaktivering inngår da som et volumvektet snitt, og ikke som en marginal.

Eksempelet i tabellen under viser beregning av både volumvektet og marginalbasert ubalansepris (merk at alle budområdene her har samme dominerende retning).

	Budområde A	Budområde B	Budområde C	Prisområdet
Behov planlagt mFRR	50 MW opp	30 MW opp	80 MW opp	160 MW opp
Aktiveringsvolum planlagt mFRR	80 MW opp	60 MW opp	20 MW opp	160 MW opp
Pris planlagt mFRR	100 EUR/MWh	100 EUR/MWh	100 EUR/MWh	100 EUR/MWh
Behov direkteaktivering	0 MW opp	50 MW opp	0 MW opp	50 MW opp
Aktiveringsvolum direkteaktivering	40 MW	10 MW opp	0 MW opp	50 MW opp
Pris direkteaktivering	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh
Dominerende retning	Opp	Opp	Opp	Opp
Ubalansepris basert på volumvektet gjennomsnitt	100 EUR/MWh	131 EUR/MWh	100 EUR/MWh	112 EUR/MWh
Ubalansepris basert på marginal	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh	150 EUR/MWh

Verdi av unngått aktivering

Statnett må foreslå hvordan verdi av unngått aktivering skal fastsettes. Det er et krav i artikkel 10 i metoden etter EB artikkel 52(2) at den fastsettes basert på budpris(er) for balanseenergi. Det kravet er ivaretatt ved vårt forslag om å anvende mFRR-pris for planlagt aktivering som verdi av unngått aktivering.

Overgang til dominerende retning fastsatt per budområde, gir en annen kontekst for hvilke balanseavregningsperioder hvor verdi av unngått aktivering vil inngå i ubalanseprisen. I motsetning til tidligere, hvor verdi av unngått aktivering kun ble benyttet for balanseavregningsperioder hvor det ikke var aktiveringer i ett prisområde (ingen dominerende retning på tvers av budområder), vil verdi av unngått aktivering nå også settes for balanseavregningsperioder hvor det faktisk er aktiveringer i ett prisområde. Dette skjer hvis balansebehovet til et gitt budområde er nettet eller budområdet ikke har et behov. I slike situasjoner vil det fortsatt være en mFRR pris for planlagt aktivering. I tilfeller hvor et budområde er nettet, vil Statnett kjøpe eller selge denne balanseenergien til mFRR pris for planlagt aktivering. Hvis det ikke er et behov, så er alternativprisen for å dekke et behov også mFRR pris for planlagt aktivering. Det er etter Statnetts oppfatning derfor riktig som utgangspunkt å videreføre denne prisen mot balanseansvarlige som verdi av unngått aktivering.

Tabellen under angir andelen av balanseavregningsperioder hvor ubalansepris i utgangspunktet beregnes basert på verdi av unngått aktivering, basert på data for perioden mai 2025 - mars 2026. Tabellen angir faktiske tall for perioden med mFRR EAM, og estimert andel gitt at vi hadde innført foreslåtte endringer for ubalansepris i samme periode. Som det kan leses ut av tabellen, er det en betydelig økning i andel perioder hvor verdi av unngått aktivering kommer til anvendelse.

	Faktisk andel mFRR EAM	Estimert andel MARI
NO1	0,2 %	25 %
NO2	0,2 %	33 %
NO3	0,4 %	29 %
NO4	0,4 %	30 %
NO5	0,1 %	30 %

Forslaget til verdi av unngått aktivering gir i utgangspunktet en effekt som ligner på dagens ubalanseprisedesign med dominerende retning satt på tvers av budområder, da budområdet vil få mFRR-prisen for planlagt aktivering som verdi av unngått aktivering selv om budområdets behov er nettet.

Det er viktig å merke at bildet over antas å endres betydelig ved tilknytning til PICASSO. Vi forventer da at budområder ofte vil få volum og priser for sin retning fra enten mFRR eller aFRR, som vil redusere antall balanseavregningsperioder med behov for beregning av verdi av unngått aktivering.

Ved tilknytning til PICASSO vil vi også få flere alternativer til hvordan fastsette verdi av unngått aktivering. I første omgang kan videreføring av mFRR pris for planlagt aktivering være mest hensiktsmessig. Det vil bli gjenstand for høring senere.

Insentiverende komponent

Statnett foreslår å innføre en generell insentiverende komponent knyttet til døgnmarkedsprisen. Dette er en videreføring av et viktig designelement som per i dag er ivaretatt gjennom prisingsreglene for mFRR. Insentiverende komponent innfører en grenseverdi som endelig ubalansepris må respektere, og ved bruk av døgnmarkedspris, blir det som følger:

- Dominerende retning opp -> Ubalansepris må være høyere eller lik døgnmarkedsprisen.

- Dominerende retning ned -> Ubalansepris må være lavere eller lik døgnmarkedsprisen
- Dominerende retning ingen -> Ubalansepris skal være lik døgnmarkedsprisen

Nå blir dette et designelement som kun gjelder ubalansepris, ikke lenger også prising av mFRR (se endringer for mFRR aktiveringsmarked i artikkel 62 og 67).

Eksempelet under hvordan insentiverende komponent beregnes og påvirker ubalanseprisen.

	Budområde A	Budområde B	Budområde C	Samme prisområde
Behov	50 MW opp	30 MW ned	80 MW opp	100 MW opp
Aktiveringsvolum	80 MW opp	20 MW opp	0 MW opp	100 MW opp
mFRR pris	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh
Døgnmarkedspris	40 EUR/MWh	40 EUR/MWh	40 EUR/MWh	40 EUR/MWh
Dominerende retning	Opp	Ned	Opp	Opp
Ubalansepris uten insentiverende komponent	60	60	60	60
Insentiverende komponent	60-40= 0	40-60= -20	60-40= 0	60-40= 0
Ubalansepris med insentiverende komponent	60 EUR/MWh	40 EUR/MWh	60 EUR/MWh	60 EUR/MWh

Merk at på grunn av endringen i fastsettelse av dominerende retning, blir effekten noe annerledes enn i dag for budområder i samme prisområde for mFRR, slik eksempelet viser. I tillegg vil det at kun ubalanseprisen justeres, gi en differanse mellom ubalansepris og aktiveringspriser, som gir en inntekt til Statnett.

Statnett vurderer at videreføring av referansen til døgnmarkedsprisen er viktig for å bidra til insentiv for at balanseansvarlige handler seg i balanse, som er en viktig del av vår balanseringsmodell. En insentiverende komponent basert på intradag kan prinsipielt sett være mer korrekt, men er krevende å fastsette (ingen klar referansepris i intradagmarkedet og lav likviditet i norske budområder). Det er derfor på nåværende tidspunkt ikke vurdert som et aktuelt alternativ.

Avslutningsvis

Endringene i fastsettelse av dominerende retning og ubalansepris sammen med endring i prisingsregler for balanseenergi er samlet sett omfattende. I første omgang noe mindre ved tilknytning til MARI, hvor det er endringen i fastsettelse av dominerende retning som har størst betydning i praksis. Deretter vil tilknytning til PICASSO innebære ytterligere effekter som kommentert i teksten over. Disse endringene er derimot i stor grad knyttet til rammevilkår og endringer i design for prising av balanseenergi totalt sett. Det er også mange endringer som skjer samtidig. Statnett arbeider med analyse av data som kan gi økt innsikt i den totale effekten ved sammenligning av dagens ubalansepris og foreslått design, og vil dele dette eksternt i løpet av mai. Men det er antatt ikke mulig å isolere effekten av hver enkelt endring, kun totalen.

Administrative endringer som følge av endringene er relativt store, da det innebærer behov for betydelig IT-utvikling inkludert flytting av ubalanseprisberegninger fra felles nordisk system, Nordic Pricing, til lokalt system hos Statnett. Slike IT-endringer forventes ikke for balanseansvarlige aktører siden det fortsatt settes en ubalansepris per budområder per balanseavregningsperiode. Men det kan allikevel være andre endringer som er nødvendig for balanseansvarlige som Statnett ikke overskuer.

Statnett minner om at beregning av dominerende retning og ubalansepris vil endre seg med tilknytning til PICASSO, slik kommentert på over i de enkelte avsnitt. Oppdaterte vilkår ved tilknytning til PICASSO vil høres på et senere tidspunkt.

Statnett minner også om følgende dokument utarbeidet nordisk i 2023, som kan være nyttig i anledning denne høringen:

[Option-space-for-future-imbalance-pricing-in-the-Nordics-once-connected-to-the-European-balancing-energy-platforms.pdf](#)

Endringene gjelder artiklene 96, 97, 98 og 99.

3.1.5 Oppdatering av balansekravet

Statnett har i forslag til oppdatering av retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret for §8 laget en tydeligere beskrivelse av hvordan systemansvarlig mener kravet til balanse skal praktiseres. Det foreslås dermed å oppdatere artikkel 88 nr. 3 i vilkår for balanseansvarlige tilsvarende for de delene av balansekravet som angår balanseansvarlig. For en helhetlig vurdering av balansekravet vises det til høring av forslag til oppdaterte retningslinjer for for § 8.

Vilkårene stiller krav til hvordan handlet volum skal samsvare med aktørens produksjon og forbruk. Hvilke premisser som gjelder for aktørenes deltagelse i engrosmarkedene reguleres av forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM).

Statnett, som gjør den løpende oppfølgingen av de balanseansvarliges ubalanser, opplever at det er uklart om balansekravet blant de balanseansvarlige. Derfor mener vi det er viktig og riktig å klargjøre dette i vilkår for balanseansvarlige. Vår vurdering er at de balanseansvarlige skal være balanserte ved anmelding i døgnmarkedet. Det er ikke tillatt å planlegge anmelding i døgnmarkedet med en åpen posisjon, heller ikke med intensjon om å lukke den ved anmelding i energimarkedet etter døgnmarkedets lukketid.

Statnett stiller ikke krav til at de balanseansvarlige skal handle for å fjerne ubalanser som oppstår etter døgnmarkedets lukketid, men det forventes at de balanseansvarlige justerer sine forpliktelser i markedet så langt det er hensiktsmessig. Tilsvarende ordlyd finnes i retningslinjenes krav til å sende informasjon om forventet ubalanse til systemansvarlig.

Ved eventuelle anmeldelser i energimarkeder etter døgnetts lukketid skal balanseansvarlig sørge for planlagt balanse mellom forpliktelser og rettigheter i markedene, inklusive egen produksjon og forbruk, ved siste frist for innsending av kjøps- og salgsforpliktelser, 25 minutter før hver balanseavregningsperiode. Vi forventer ikke at dette kravet vil bidra til å øke likviditeten i intradag nevneverdig. Men vi mener at en klarhet i kravet kan øke kvaliteten på anmeldingen fra de som deltar i intradagmarkedet.

Den balanseansvarliges anmeldelser skal ikke medføre en forverret balanse ved siste frist for innsending av kjøps- og salgsforpliktelser. Hvis den balanseansvarlige har utført en handel som har medført en forverret balanse må den balanseansvarlige påse at balanse gjenoprettes. Vi ser et behov for å påpeke dette da vi observerer at de balanseansvarlige i ulik grad har oversikt over egne ubalanser, og at en for stor del av intradaghandelen ikke reduserer ubalansene, men tvert imot øker dem.

Det er altså ikke tillatt å systematisk handle seg i ubalanse, selv om intensjonen skulle være å hjelpe systemet. For systemansvarliges planlegging er det viktig at det er stor grad av samsvar mellom energimarkedsposisjonene og faktisk produksjon og forbruk. Dette sikrer at våre prosesser for kapasitetsfastsettelse til markedene bidrar til flyt som lar seg realisere i sanntidsdrift.

Gitt at intradagmarkedet i dag er lite likvid og handelen til dels ikke bidrar til å forbedre de balanseansvarliges balanse, ser ikke Statnett at det er hensiktsmessig å stille et strengere krav til balansen på nåværende tidspunkt. Statnett vil rapportere balanseansvarlige med systematiske ubalanser til RME.

Dersom vi i tiden fremover opplever at kravet slikt det er formulert nå ikke er hensiktsmessig for å redusere de balanseansvarliges ubalanser, vil vi vurdere å stramme inn kravet i fremtiden. I så fall kan det bli aktuelt med en forpliktelse til å handle sine ubalanser eller strupe eventuell overskuddsproduksjon.

Krav til å opprettholde planlagt balanse etter lukketid for intradagmarkedet videreføres. Med dette mener vi at de balanseansvarlige skal opprettholde sin planlagte balanse etter sine forutsetninger. Forskjellige teknologier har ulik evne til å opprettholde en balanse i sanntid. Avregningsansvarlig har i dag KPIer for ulike produksjonstyper. Vi vurderer at dette er en hensiktsmessig måte å praktisere oppfølgingen av dette kravet på.

Systemansvarlig ønsker samtidig å påpeke at produksjonsplanen fortsatt skal utarbeides i samsvar med planlagt produksjon iht. til retningslinjer til fos § 8a, som sier som sier at produksjonsplanen skal stemme overens med faktisk planlagt produksjon så godt det lar seg gjøre. Dersom planlagt produksjon avviker fra markedsposisjonen, skal balanseansvarlig sende en melding om en forventet ubalanse til systemansvarlig.

Systemansvarlig mener ikke det er hensiktsmessig med såkalt "selvbalansering" i Norge slik Energinet i Danmark legger til rette for ved å publisere data om systemets ubalanser nær sanntid. Dette skyldes at vi i Norge har mer produksjon tilknyttet lavere nettnivå og betydelige flaskehals internt i budområdene. Produksjonsplanene, og på sikt forbruksplaner, er essensielle i våre prosesser for flaskehalshåndtering. Systemansvarlig vurderer også at selvbalansering er utfordrende å kombinere med vår proaktive aktivisering av mFRR hvor produksjonsplaner og forventet ubalanse er viktige informasjonselementer i vår prognostisering av ubalansen i kommende kvarter.

Vi vurderer at de økonomiske og administrative konsekvensene av dette kravet er små. Også i dag vil Statnett følge opp balanseansvarlige som har systematiske ubalanser og gå i dialog for å få utbedret den balanseansvarliges handelspraksis. I denne dialogen tror vi en slik tydeliggjøring som vi nå foreslår i vilkårene og retningslinjene vil være nyttig for oss og for aktørene.